

Summary

The aim of this project is to explore learning processes in the collaborative writing in the modern, knowledge-based workplace. To an increasing extent, large texts, such as proposals, are produced by writers collaborating. Lave & Wenger's theory of situated learning lends a perspective with which we can understand the learning processes in such a collaborative undertaking. Yet, writing is an inherently lonesome activity; a fundamental point of view in rhetorical theory. In this project, which will be based on an ethnographic study, I wish to enter the everyday world of writing in the knowledge-based organization, exploring the potential conflict and harmony between the collaborative writing process and the individual writing process. In particular, I want look at how writers learn to engage in both writing processes and how the two writing processes influence each other.

Skriveprocessen i den videnbaserede organisation**- samarbejde og individualitet**

Størstedelen af den eksisterende litteratur og forskning inden for retorik og organisationskommunikation definerer og beskæftiger sig med skribenten som en ensom arbejder. Arbejdet med teksten ses som en isoleret arbejdsopgave. Dette syn på skribenten har sine rødder i den klassiske retorik der danner grundlag for den moderne skrivepædagogik. Men hvor den klassiske retorik har haft gode grunde til at definere retoren som individ, er organisationsskribentens arbejdsvilkår på dette afgørende punkt anderledes.

I den videnbaserede organisation arbejder skribenten kun sjældent helt alene. Arbejdet i formaliserede såvel som ikke-formaliserede grupper er en grundlæggende omstændighed når der skrives tekster i organisationen. Gruppernes størrelse, sammensætning og arbejdsform afhænger af den retoriske og videnformidlende opgave der skal løses. Samtidig er skrivegruppen en social og læringsmæssig enhed: Sociale og organisatoriske strukturer samt reproducerede organisatoriske og gruppemæssige praksisser vil præge arbejdsprocessen. Teksterne, for eksempel rapporter, evalueringer og udbudsmateriale, er det produkt som den videnbaserede organisation leverer, eller en væsentlig del af det. Disse tekster udgør grundlaget for den videnbaserede organisations eksistens.

Dette projekt beskæftiger sig med skriveprocessen i den videnbaserede organisation. Den kollaborative skriveproces eksisterer sideløbende og i samspil med en individuel skriveproces. Mens den færdige tekst vil være produceret af en gruppe af skribenter, er tekstens enkeltdele ofte skrevet af den enkelte medarbejder, som har til ansvar at skrive en del af teksten i en individuel skriveproces.

Graden af samarbejde i en kollaborativ skriveproces vil variere. I nogle skrivegrupper vil medarbejderne arbejde tæt sammen om såvel researcharbejde som redigering af tekstudkast, mens medarbejderne i andre

skrivegrupper efter den indledende introduktion til opgaven i høj grad vil arbejde alene frem til det punkt hvor teksten skal sammenstykkedes af dens enkeltdele.

I den videnbaserede organisation er medarbejdernes faglige kundskaber det råstof hvormed virksomheden fremstiller de ydelser, den lever af at sælge. Et eksempel: I en konsulentvirksomhed der specialiserer sig inden for arbejdsmarkeds- og velfærdsanalyse, omsættes medarbejdernes samfundsvidenskabelige kvalifikationer, for eksempel erhvervet gennem en kandidatgrad i sociologi eller statskundskab, til fx rapporter og evalueringer, bestilt af blandt andre ministerier, styrelser og interesseorganisationer. Udarbejdelsen af disse, ofte omfangsrige, videntunge tekster stiller store krav til medarbejdernes skriftlige kompetencer.

Men mens medarbejderne har papir på deres faglige kvalifikationer, tages evnen til at kunne skrive tekster i højere grad for givet. Medarbejderne undervises således ikke i at skrive tekster eller i at indgå i en kollaborativ skriveproces. Alligevel synes medarbejdernes skriftlige kompetencer at opstå i arbejdet med teksten.

Teorien om situeret læring (Lave & Wenger 1991) opstiller en mulig forståelsesramme for dette fænomen. Læring finder sted, hævder Lave og Wenger, gennem lærlingens deltagelse i praksisfællesskabet, en proces som de benævner legitim perifer deltagelse. Samtidig stiller Lave & Wenger spørgsmålstejn ved det at betragte læring som en individuel kognitiv proces; teorien om situeret læring betragter læring som relationel: praksisfællesskabet er udgangspunktet for læring.

Jeg vil i projektet undersøge hvorledes medarbejderne i en videnbaseret organisation lærer at skrive organisationens tekster. Da den kollaborative og den individuelle skriveproces i organisationen på en og samme tid kan siges at eksistere ved siden af hinanden og være infiltrerede i hinanden, må en sådan undersøgelse finde sted i berøringsfladerne mellem den kollaborative skriveproces og den individuelle skriveproces.

Teoretiske dilemmaer og spændingsfelter

Projektet rummer mindst to væsentlige teoretiske og praktiske spændingsfelter der kan skabe konflikt, men også bidrage til teoretisk videreudvikling.

Mens teorien om situeret læring kan give en teoretisk forståelsesrammen for den læring der foregår gennem deltagelse i praksisfællesskabet, er den individuelle skriveproces uomgængelig i forståelsen af skribentens arbejde og dermed hendes læring. Tekstproduktion er grundlæggende et ensomt arbejde. Det empiriske fokuspunkt i projektet, kontrasten og indvirkningen mellem den kollaborative og den individuelle

skriveproces, er derfor samtidig projektets væsentligste teoretiske spændingsfelt; det retoriske syn på skribenten som ensom arbejder over for teorien om situeret læring; læring i praksisfællesskabet.

Den udbredte skelnen mellem læring og arbejde genfindes i en stor del af litteraturen om workplace writing, der i høj grad beskæftiger sig med hvordan hensigtsmæssige praksisser på arbejdspladsen kan formidles til studerende allerede inden de bevæger sig ud på arbejdsmarkedet. Men en opfattelse af læring som legitim perifer deltagelse i et praksisfællesskab bidrager med den indsigt, at læring og anvendelse af det lærte kun vanskeligt kan skilles ad. Ligeså gælder det for en undersøgelse af skribenters læring i organisationen. Denne vil også være en undersøgelse af hvorledes det skriftlige arbejde rent faktisk foregår. For forskeren medfører dette et dilemma, der bringer mindelser om hønen og ægget: Ser man efter hvad medarbejderne gør eller spørger man hvorfor de gør det?

Metode

Projektets empiriske del vil være et etnografisk studie foretaget i en dansk, videnbaseret organisation.

Hensigten med det etnografiske studie er at frembringe en rigt detaljeret beskrivelse af samspillet mellem de to skriveprocesser og deres aktører for ad denne vej at få et nuanceret billede af processerne i deres aktuelle kontekst. Denne empiriske del vil blive indled ved en pilotundersøgelse udført i januar-februar 2004.